

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVAT.
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A helyi és személyi ismeretről.

Irta: STRIGONIUS.

(Vége.)

Ezek, hogy a létfenntartásukhoz szükséges eszközöket beszerezzhessék, természetesen koldulnak, lopnak, esálnak, nem ritkán rabolnak. A közbiztonságnak tehát állandóan veszélyeztetői, akik — mint ilyenek — az örskörletben nem tűrhetők.

A esendőr sohse áltassa magát abban, hogy egyes gyanús esavargó egyének üldözése azon a címen, hogy „hisz ezek nem is olyan veszélyesek”, eljárázható, mert a tapasztalat már eléggé igazolta, hogy a esavargókból lesznek az útonállók, rablók, akiknek ártalmatlanná tétele aztán sokszor valóban igen nagy fáradságra kerül, holott azonnali erélyes, gondos, előrelátó kezelésük alig számba jöhető erőt vett volna igénybe.

A esendőr tehát örskörletében egy ilyen egyént találván, ne menjen el mellette szó nélkül, igazoltassa és győződjék meg arról, hogy munkálór-e és mióta, miért nincs munkában. Ha úgy találja, hogy a esavargáson talált egyén semminemű igyekezetet nem fejt ki arra nézve, hogy tisztességes munkával kereshesse meg kenyerét, úgy éljen a Szolg. Ut. 117. §. VI. e), illetőleg IX. b) pontjaiban lefektetett jogaival, a esavargót, mint a közbiztonságra veszélyeset, okvetlen fogja el, illetve vezesse elő.

Ad. s. Az eddig tárgyalt egyének mind eltorpülnek a cigány ösztönös ravaszsága, eselszövő fondorlata, durva, erőszakos, sőt állati kegyetlensége mellett. Ki ne emlékeznék a dánosí vörös tragédiára, mikor 1908. év nyarának egyik éjszakáján a kóbor cigányok az útszéli esárda gazdáját családjával egyetemben a legembertelenebb módon lemészárolták.

Nem lesz talán érdektelen, ha e felettébb veszedelmes fajzattal egy kissé bővebben foglalkozom.

Aminyen sötét a cigánynak képe, olyan sötét a multja is. Az egész világ ismeri őket s mégsem ismeri senki. A cigánykérdéssel, ezzel a szociális, gazdasági, rendészeti és társadalmi szempontokból

egyaránt fontos problémával tudósok, írók, a különböző országok kormányai már igen sokat foglalkoztak, de nem sok eredménnyel.

A cigány keleti nép, az bizonyos. Erre v testének esokoládészíne és mérhetetlen lustaság mint ez a keleti népeknél is fellelhető általában. Igazat még véletlenül sem mond, vig, tréf, mókak kedvelő, mihen már eltér keleti rokonait Félének, mint a nyúl és egyáltalán nem kitar mi megint keleti jellegre vall. Ha mesterséget nem megy tovább a patkós-zegecsinálásnál, az ü foltozásnál, teknővájásnál, no meg a löcsiszsásnál. De e mesterségeket sem úzi szívesen, dolgoz kerüld, renyhe, lusta élete folytán legszívesebb lopásokból élcsködik.

A cigány zsarnok a gyengébbel és rabszol az erősebbel szemben. Igen kegyetlen, hirtel haragú. Ha elfogja az indulat, képes lábánál fog kapott kis gyermekével haragosára sujtani.

A cigányok felettébb babonásak és kedvel a titokzatosságnak. Kártyából a közelgő szere esét kivetni, tenyérből a jövendőt megjósol senki sem tudja jobban, mint ők. Ők a világ sz guldó brahminjai, kik a kútfők nyomán még a században is a hindu társadalom legmegvetettt osztályába tartoztak. Hazájuk tehát nem Egyiptom, hanem India, soha sem voltak ők — mi avval díesekesnek — a Fáraók kedvelt nép vagy pláne éppen leszármazói, hanem az indus megvetett rabszolgái. Zagyva beszédjük is leginkább megegyezik az Indiában divó tájnyelvekkel, táncuk pedig jóformán ugyanaz, amelyet Indiában egyes hegyvidéki bajadérok mai napig lejtenek.

Európában körülbelül 1414-ben kezdtek mutatkozni. Hazánkban a tatárjárás idejében jelen kezdtek először. Eleinte szívesen fogadták őket Behizelgő, alázatos modorukkal, és eszükkel mindenütt megkedveltették magukat. Nemcsak védelemben, hanem kiváltságokban, kedvezményekben is részesültek. Hazánkban Zsigmond király, Mária Terézia és II. József dédelgették különösen a cigányokat, kik éltek is a nem remélt kegyekkel, minden törvényt, társadalmi rendet megsejtve, kóboroltak hegyen-völgyön, nagy vesztélyre és rémületre a tanyavilágban és jámbor városoknak. Vakmerőségük nem ismer határt, 1782-ben már rablásokkal és gyilkosságokkal vádolták őket, azért Hont megyében egy elfogott rabló cigánykaraván mind a 45 tagját irgalom nélkül kivégezték.

De külföldön még sokkal szigorúbban léptek fel ellenük.

Igy I. Frigyes Vilmos elrendelte, hogy a

országban talált és 18 évet betöltött minden cigány felakasztassék.

1565-ben Franciaország törvényt hozott a cigányok kiirtásáról. Ezt a törvényt kimélet nélkül végre is hajtották s az ott lakó cigányoknak csak egy kis száma menekült meg.

Reuss hercegség elrendelte, hogy a területén élő összes cigányokat agyon kell lőni.

Németország enyhébb módját választotta a cigányoktól való megszabadulásnak. Kimondotta, hogy minden cigány haját tövig le kell nyírni. A cigányok dehogy váltak volna meg legszebb díszük és ékességüktől: hosszú, fürtös hajuktól. Ész nélkül menekültek az országból.

Am mindhiába a nagy szigornak, a rájuk szabott törvényeknek, határról-határra, megyéről-megyére meztelen rajkóikkal, rogyadozó szekerükkel és kócos gebékkel ma is éppen úgy vándorolnak a cigányok, mint a tatárjárás idején.

A cigányok általában 3 kategóriára oszlanak:

- a) állandóan letelepedett,
- b) huzamosabb ideig egy helyben tartózkodó, végül
- c) vándoreigányok.

Ad a) Állandóan letelepedett cigányoknak azok tekinthetők, akik állandó, rendes tartózkodási hellyel bírnak. Jóformán minden falunak vannak ilyen letelepedett cigányai, akik a falu végén sárból vert kunyhóban vagy sátor alatt laknak. Ki ne ismerné a szurtos, pákosztos fajzatot? Kóbor rokonaiktól csak annyiban különböznek, hogy a tavasz szellője, ha meg is viszketi talpukat, csak a faluban és vidéken való járásra-kelésre ösztökéli, de országszerte már nem kóborolnak.

Jó rájuk vigyázni, mert szerfelett enyveskezőek, malaenak, esikének lelkes pártfogói. Jövedőt is mondanak, hájtalt is adnak, ez alatt kinézik a háznál, ami könnyen elmozdítható. Védkezés ellenük nehéz, mert a nép hajlik a miszticizmus felé, szívesen jóslat magának és hűtlen szerelmesét nem egy parasztleány igyekezett már a ráncosképző cigánybanya kotyvaléka segítségével visszaszerezni. Mindenki tudja, hogy a jövőbe való betekintésnek, a csapodár Andris szíve visszafordításának drága kolbász, sonka, szalonna, zsír stb. eltűnése az ára, de hiába, a nép nem okul, a cigány orákulumok mainap is virágzó iparágak.

Aztán a cigányok közt a szolidaritás példás. Üldözött társaiknak menhelyet adni, azokat el nem árulni, rejtegetni a cigánybelesület első paragrafusa. Áruló a cigányok között ritka, mint a fehér holló.

Ezért kell a csendőrnek örskörlete cigányait megismerni, mindig számon tartani, útjaikat szemmel kísérni, gyakorta ellenőrizni, jártukat-keltüket számonkérni, szóval a káros kihatású események elkövetésében, de már előkészítésében is megakadályozni.

Ad b) Huzamosabb ideig egy helyben tartózkodó cigányok azok, akik bizonyos foglalkozás (teknővadás, szita- és fakanalkészítés) végett hetekig, hónapokig egy helyben laknak. Ezek dolgozabbak, vallásosabbak és becsületesebbek, mint dologtalan és kóborló társaik. De a fajta ugyanaz, ha alkalom kínálkozik, bizony ez sem tagadja meg magát, elemeli, ami a keze ügyébe kerül és ottalmazója lesz üldözött, menekülő véreinek.

Megismerésükre és felügyelet alatt tartásukra az ad a) pont alatt mondottak szintén mérvadók.

Ad c) Vándoreigányok azok, akik családotól sátorostól, kocistól-lovastól faluról-falura kóborolnak. A közbiztonságra ezek a legveszedelmesebbek.

A vándoreigányok jellegzetessége, hogy törzsszervezetben élnek, melynek élén a *vajda* áll. Az ősi nomád élet hagyománya ez. A törzsszervezetnek meghatározott szabályai vannak, amelynek minden tag föltétlenül engedelmeskedni tartozik. Aki az engedelmességet megtagadja, azt a szervezetből kizárják. Az ilyen kizárt kóboreigány aztán cigánytörvényen kívül álló egyénnek tekintetik, bármely cigány, mint a kóbor élet büntetlenül feleltetheti. Ezek a semmit sem reszkizáló cigányok azután az élet- és vagyonbiztonság legmerészebb és legelszántabb veszedelméi.

A vajda a karavánnak nemesak bírja, hanem, mint sokat tapasztalt lőköző, vezetője is. Megállapítja, mely vidék a legjobb, a legkiadósabb, melyet felkeresni érdemes. A karaván tehát felszedi sátorfáját és sokszor napi járóföldet bekocognak, amíg egy falu alatt sátrat ütnek. Míg a férfiak a bárszoros fűvön hasálnak, addig asszonyaik ellepik a falut, bekukkannak minden jobb kinézésű házba és pitvarába, hiába üzik, zavarnak őket, ők mindenáron jövedőt szeretnének mondani. Nem is mozdulnak addig, míg el nem végezték a terepszemlét s el nem emelték, ami könnyen elemelhető volt. A zsákmánnyal és jó hírekkel aztán visszamennek a vajdához, aki kiosztja a szerepeket és még azon éjszakán lába kél a faluban mindennek, ami elmozdítható.

Nyáron a kóboreigány nem oly veszedelmes, mint kora tavasszal vagy késő ősszel, de különösen télen, mert nyáron elég élelmet talál. Ezen évszakban inkább a kerteket és szántóföldet fosztogatják és kisebb alkalmi lopásokat követnek el, de a zord tél már nagyobb lopásokra, rablásokra, sőt gyilkosságokra is készíti őket.

A bandák egymást kölcsönösen támogatják, a bűnjelek elrejtésében és a nyomok eltüntetésében egymásnak segítő társai. Lopott jószág tüntető gyorsasággal kerül egyik bandától a másikhoz, csendőr legyen a talpán, aki egy cigány által elkövetett lovat nyomon tud követni.

Sok mindent fel lehetne még hozni e kárhózas fajta jellemzéséről, de ennyiből is láthatja a csendőr, hogy a cigánynál a közbiztonságnak nagyobb veszedelme és nehezebben leküzdhető ellensége nincsen.

A túlzott és fokozottabb éberség annyira egy szokásos büntetéssel szemben sem indokolt, mint éppen a cigánynál, éljen is a csendőr vele szemben a II. Szolgálati Utasítás 27. §. 12. pont, 36. §. c), (ha súlyos büntetést terheltek) és melyik kóboreigány nem terhelhető azzal?), a 66. §. 4. pont, továbbá a 117. §. c) és f), a 120. §. d) pontjaiban körvonalazott jogaival, legyen tájékozva mindig az örskörletén keresztülúzó és vagy éppen abban lesátorozott karavánokról, azokat állandóan üzze, hajtsa, körletében egy pillanattal se tartsa, mert ha a cigány az ő esodálatos szimatával valamely örs részéről az erélytelenség, közömböség, engedékenységek és lanyhaság legkisebb jelét megérzi, ott lihetetlen gyorsan és feltűnő nagy

számban elszaporodik és a vidék Istenostorává, rémivé válik.

Ad 9. Ezen pont alatt foglalt személyek egyéniségeivel, veszélyes voltukkal és megismerésük, valamint állandó és szoros felügyelet alatt tartásuk szükséges voltával az I. 7. pont alatt már részletesebben foglalkoztam.

Ad 10. Vadorzók alatt oly egyéneket értünk, akiknek sem vadászjegyük, sem vadászterületük nincsen és fegyverrel kezükben mégis vadásznak. Ezek rendszerint igen ravasz, elszánt, merész, fegyverrel kitűnően bánni tudó emberek, kik vadászszenvedélyük kielégítése és a lelőtt zsákmány megtartása okából az emberöléstől sem riadnak vissza. Ha visszapillantunk a csendőrség történetére, nem egy, a vadorzók és csendőrök között lefolyt véres tragédiára bukkanunk, melynek bizony több esetben a csendőrök voltak az áldozatai.

Legtöbbszörre a sűrű erdők csendjében éli napjait a vadorzó. Meghúzza magát egy terebélyes bokor vagy fa tövében és addig vár kifogyhatatlan türelemmel, míg a várt vad elő nem kerül, mit aztán biztos lövéssel lepuffant.

A vadorzó az összeütközést a csendőrrel nem keresi, sőt — érthető okokból — bújik előle, de ha a csendőr leshelyén véletlenül rája bukkan, vagy ha a csendőr elől már menekülni nem tud, úgy — különösen a nemes vadra vadászó — ritkán adja meg magát, harcra kél az üldözővel s a vesztes rendszerint ez utóbbi.

A vadorzó tehát nemesak a vadállomány irgalmatlan és válogatás nélküli pusztítója, az államkinestár megkárosítója, de a törvény őreinek állandó halálos veszedelme is.

Hegyes, erdős vidékeken biztosan, de másutt is található vadorzó. Nem könnyű őket megismerni, létükről biztos tudomást szerezni. Szigorú üldöztesük, miham a vadásztulajdonosoknak, erdészeknek és erdőkerülőknek nem kis részük van és a rájuk váró súlyos büntetés igen óvatossá teszi őket.

Utjaiknak, fegyvereik rejtékhelyeinek gyanu alá nem eső egyénnel való kikémleltetése, vadcsapásokon, alkalmas helyeken lesállítások tartása, a rajtaütés hozhatnák csak eredményt.

A csendőr már saját biztonsága érdekében is, mindenesetre igyekezzék őket leleplezni és ártalmatlanná tenni, de meg ezáltal sok kellemetlen panasznak és az örs működését illetőleg sok bosszantó bírálgatásnak veszi elejét.

Egyébként a vadorzók veszélytelen emberek, a közbiztonságra káros befolyással más tekintetben abszolút nincsenek.

Pásztorok közismert egyéniségek. A vagyonbiztonságra már többé-kevésbé veszélyesek, mert mint az ad I. 6. és 9. pont alatt tárgyaltam, előfordulhat, hogy orgazdakként, idegen lopott jószágok és üldözött egyének rejtegetőiként szerepelhetnek.

Név, személy és jellem szerinti megismerésük valamint a nyájak pásztorkönyv szerinti időközi ellenőrzése is igen fontos, miért el is van rendelve, hogy az örsökön a pásztorok a jegyzékek-könyvecskében névszerint nyilvántartassanak és röviden jellemeztessenek.

Általános személyi ismeretek.

A csendőrnek általában tudnia kell, hogy milyen az örskörlet lakosságának jellege és társadalmi magatartása, pl. munkás, szorgalmas, józan életű, takarékos, egyszerű, vagyonos, törvénytisztelő, rest, hanyag, iszákos, tékozló, fényűző, elszegényedett, vagyon elleni cselekményekre, kicsapongásokra, vérengzésre hajlamos stb.

Általában tudni kell, hogy nemzetiségi vidékeken milyen nemzetiségekre oszlik a lakosság, pl. magyar, német, szerb, oláh stb. és melyik van túlsúlyban?

A II/1—10. pontok alatt felsoroltakon kívül eső lakosságra nézve, mint amely a közbiztonságra — feltehetőleg — sem előnyös, sem káros befolyást nem gyakorol, elégséges, ha a csendőr csak általános ismereteket szerez.

Ezzel aztán a személyi ismeretekkel is végeztünk. Itt is sok mindenről lehetne még értekezni, de úgy érzem, már is eleget írtam ahhoz, amennyi ebből a szempontból is a csendőr szolgálata sikeres ellátásához szükséges.

A két — nézetem szerint — a kíváncsúnak elegendő részletességgel tárgyalt ismeret egymással párosulva a csendőrnek annyi tudást mindenestre eredményez, hogy azok birtokában magát méltán és joggal jó csendőrnek tarthatja.

Hogy már most a helyi és személyi ismereteket miként lehet megszerezni, arra szabály igazán fel nem állítható. Ha azokra nem törekszünk, ha azok iránt nem érdeklődünk, ha nem látunk és hallunk, nincs megfigyelésünk, a körülöttünk folyó életben létező dolgokhoz nincs gyakorlati érzékünk, tettekből a személyekre és viszont közvetve nem tudunk, úgy e nélkülözhetetlen ismereteket legalább teljes, illetőleg hasznos hajtó mértékben megszerezni sohasem fogjuk.

A csendőr tanuljon az élettől, mert annak dolgozik. Elje bele magát annak ezer változatába, mert a csendőri szolgálat magában öleli fel az egész való életet és annak minden jelenségét. És ezzel a helyi és személyi ismeretek megszerzésének lehetősége már is adva van.

Emlékezés.

(Vége.)

Iránui Dániel: T. képviselőház! (Halljuk!) Nem tarthatom azokhoz, akik a régi megyéért annak számos kincseivel együtt rajonganak; nem azokhoz sem, kik a mostani megyei közigazgatást és különösen a közbiztonsági állapotokat néán dícsérni hajlandók.

Ismerem annak is, ezeknek is számos hiányát: ismerem és elismerem azokat, de egyuttal azt gondolom, hogy mindezen hiányok orvosolhatók anélkül, hogy a közbiztonsági szolgálat közvetlenül a kormány kezébe tételnek le és így a megyék egy újabb jótól fosztásának meg. Ki fog ez tűnni t. Ház, ha megvizsgáljuk közelebbről az okokat, melyek miatt a közbiztonsági szolgálat úgy, amint van, minket ki nem elégít. Ezen okok véleményem szerint négy fő pontban foglalhatók össze.

Mint már Szederkényi Nándor t. képviselőtársam említette, a mi közbiztonsági személyzetünk elégtelen: elégtelen a városokban, magában a fővárosban is; elégtelen a vidéken, kivált az alföldön, ahol a községeknek egymástól való távolsága miatt — valójuk meg őszin-

tén — talán a népnek szilaj természete folytán is a közbiztonság fenntartása nehézségekkel jár. Mert közbevetőleg legyen mondva, ha Erdélyben a közbiztonság jobb lábon áll, mint Magyarországon, ne méltóztassanak az erdélyi képviselő urak az alföldön létező közbiztonsági állapotokat az egész Magyarországra kiterjeszteni. A felső vidéken, a Kárpátok alján, azt gondolom, hogy a népnek szelíd erkölcsi miatt a közbiztonság nem kevésbé jó, mint Erdély bérei között. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

A t. képviselő úr, aki e részben először szólalt fel, panaszt emelt a belügyminister ellen a miatt, hogy valahányszor a megyék a közbiztonsági személyzet szaporítása iránt folyamodtak, mindannyiszor elutasították. Ha a közbiztonsági személyzet a kellő számra emeltetik, akkor azt hiszem, hogy sok panasz, amely most emeltetik, el fog enyészni.

A másik ok, amely miatt a közbiztonság tökéletlen, a személyzetnek tudatlansága, kötelességeinek nem ismerése. És ezen nem fogunk csodálkozni, ha meggondoljuk egyrészt azt, mi módon alakítatik, mi módon toboroztatik a pandur személyzet, ha másrészt nem hagyjuk figyelem nélkül azon csekély fizetést, amelyet a pandurok húznak. Oly csekély ezen fizetés, hogy mindenki, aki kenyerét másuttal megkeresheti, igen szívesen mellőzi a pandur szolgálatot és amint módját ejtheti, elhagyja azt.

Már évekként ezelőtt bátor voltam figyelmeztetni a t. minster urat arra, hogy a mi közbiztonsági személyzetünk a maga kötelességére nem ismeri; figyelmeztettem különösen azon intézkedésre, amely Olaszországban és tudtommal más államokban is létezik, amely szerint t. i. a csendőrség és egyáltalában véve a közrendészeti személyzet bizonyos szakaszerű oktatásban részesül, mielőtt szolgálatra bocsátatik. Ha nem családomban Olaszországban 6 hónapi tanfolyamon kell keresztül menniök a csendőröknek, akiket carabinieri-nek neveznek, mondom 6 hónapi tanfolyamon kell keresztül menniök, mielőtt szolgálatra alkalmaztatnak. Ezen tanfolyam magában foglalja egyrészt a büntető törvényeknek és bünvádi eljárásnak lényeges §§-ait, másrészt mindazon tudnivalókat, amiket a csendőrtől megkívánunk. Ha tehát minálunk is előleges oktatásban részesítenék a csendőri személyzetet, azt gondolom, sokkal kevesebb panaszra szolgáltatva okot, mint amennyire eddigelő volt alkalom.

További oka azon elégedetlenségnek, amely a közbiztonság terén országsszerte nyilvánkozik, a pandurok megbízhatatlansága. Ez a megbízhatatlanság kétféle irányban nyilvánul, amennyiben t. i. fájdalom, nem mindenkor becsületes, nem mindenkor megvesztegethetetlen egyének azok, akikre a közrend fenntartása bízott, másrészt nem mindenkor oly ügybuzgók, oly bátrak, oly elszántak, hogy ha kell, életüket is kockáztassák a közrend fenntartásáért. De ez megint onnan ered, mert a rossz fizetés miatt nincs elég választék, hogy csak mindenképpen tisztességes, mindenképpen megbízható egyének szereztessenek a közbiztonsági szolgálatra. Ha, amit én is helyeslek, oly intézkedés tétetik, hogy csendőrök csak régi kiszolgált s oly katonák alkalmaztassanak, kik a zászló alatt magokat példásan viselték, olyanok, kik magukat az ellenség előtt bátorsággal által kitüntették, akkor azt hiszem, hogy azon bajnak, melyet az imént jeleztem, szintén eleje fog vésni.

Végre a negyedik ok, mely miatt közbiztonságunk és annak szolgálata gyarlónak nevezhető, a pandurlegénység laza fegyelme. Ezt elismerem s ennek megváltoztatását óhajtom. De azt gondolom, hogy ha szigorú, valóban katonai fegyelmet hozunk is be, amint én kívánom, a megyei csendőrség testületébe, azért nem szükséges, hogy azt a megyék kezéből kiragadjuk. Ha a megyei főcsendbiztos és a járási csendbiztosok kiszolgált, becsületes és bátor tisztekből vétetnek, ha az altisztek és csendlegények kiszolgált és magukat a zászló alatt derekasan viselt altisztek és közlegényekből toboroztatnak, akkor a fegyelmet könnyű lesz fenntartani és akkor azon panaszokat, melyek a fegyvelenségből erednek, szintén el lehet távolítani. Ezek azon okok, melyek miatt a mostani közbiztonság ellen méltán panaszkodhatunk, de ezek egyszersmind azon módok, melyek által az állapotokon segíteni lehet, anélkül, hogy a közbiztonsági szolgálatot a megyék vagy

törvényhatóságok kezéből kiragadnók. (Ugy van! a szélső balon.)

T. Ház! Mióta az u. n. alkotmány — önök így nevezik, és nem ismerem el annak — helyreállított, azóta a kormány és az azt pártoló többség azon intézményt, melyet még a 48-iki törvény is az alkotmánybástyájának nevezett, egymástán sarkaikból kiforgatni igyekszik, egyik bástyát a másik után lerontja. Most is egyik hasonló bástyát, a megyéknek azon jogát, hogy a közbiztonság felett őrököljenek, alá akarják ásni. Lejtőre léptek, uraim, melyen végzettszerűen lejjebb és lejjebb haladnak. Ez a nehézségi törvények következménye. Állapodjanak meg uraim, nehogy jövőn idő, midőn nem csak mi, hanem önök is banní legyének kénytelenek a pillanatot, melyben azon biztosítékoktól fosztották meg a magyar alkotmányt, melyre annak a multhan szüksége volt és a jövőben szüksége lehet. (Tetszés a szélső balon!) En nem akarom e térre önöket követni, meg lévén győződve, hogy a megyei intézményt, megtisztítva a fattyú hajtásoktól, a mai kornak követelményeivel meg lehet egyvezetni. Nem akarom t. Ház, a kinövésekkel együtt a törzset is levágni; nem akarom a vízzel, amelyben fürösztöttük, a gyermekeket is kiönteni. Ennélfogva kijelentem, hogy a jelen törvényjavaslatot a tárgyalás alapjául nem fogadom el. De miután óhajtom, hogy a közbiztonsági szolgálat rendezessék és javíttassék, arra kérem fel a t. Házat, hogy a következő ellenindítványt elfogadni méltóztassék. (Halljuk! Halljuk!)

„A képviselőház a jelen törvényjavaslat mellőzésével oda utasítja a belügyministert, hogy a közbiztonsági szolgálat rendezése iránt a törvényhatóságok önkormányzati jogainak fenntartása alapján törvényjavaslatot terjesszen elő”.

Szilágyi Dezső: Nem gondolom, t. Ház, hogy a fennfoglalt törvényjavaslatlalt úgy, amint azt előttem szolt képviselőtársam hiszi, az alkotmánynak egyik biztosítéka nem leromboltatnék, de csak meg is ingatnánk. Nem gondolom azt sem, hogy a rendőri hatalomnak a törvényhatóságok kezébe letéteményezeti része ezen törvényjavaslatlalt csorbát szenvedjen, mert nem arról van szó, hogy a törvényhatóságok azon hatáskörre, miszerint rendőri tilalmakat és szabályokat bocsáthatnak ki és a rendészet különböző ágaiban határozatokat hozhatnak, tőlük elvételék és az állam kezében összpontosíttassék, hanem egyszerűen arról van szó, hogy a foganatosító közegek, tehát azon közegek, amelyek a közbiztonság körében felmerülő foganatosító teendőket végzik, államává téetvén, egy hatásosabb szervezetbe egyesíttessenek. Tehát míg a törvényhatóságok kezében a rendelkezési jog megmarad és a rendőri hatalom gyakorlatának az a része, amely nálunk jelenleg meg van, tovább is megbaptatik, addig a törvényhatóságok jogkörének csorbításáról szólni nem lehet. De mi itt a kérdés? Nézetem szerint ez abban összpontosul, hogy országunk viszonyai és a közbiztonsági szolgálat természete megkívánják-e azt, hogy az a fegyveres erő, amely országsszerte a közbiztonsági szolgálatot végezte, ne maradjon eddigi rendezetlen, össze nem függő és fegyvelmetlen és így hatálytalan állapotában, hanem nyersen oly szervezetet, amely őt feladataira nem csak képesebbé, hanem működésében erősebbé és szabatosabbá teszi. És ebben a tekintetben előttem szolt képviselőtársam meg fogja nekem engedni, hogy Magyarország számára a fejlődésnek alig van más útja, mint a szomszéd művelt államok számára, mert ezen országban a közbiztonság szükségai lényegükben nem különböznek azon szükségektől, amelyek a szomszéd államokban felmerültek és amelyek mindenesetre megérdemlik a megvizsgálást és megfontolást a tekintetben, hogy azon megoldási módok, amelyek a szomszéd államokban kivétel nélkül nemcsak helyeseknek találattak, hanem a közszabadsággal ki is békítették. Magyarországon nem váltak-e teljesen szükségessékké.

Ebben az országban t. Ház, amelynek közbiztonsági állapotáról bővebben beszélni itt felesleges, amelyre nézve csak a legújabb időben azon jellemző tény merült fel, hogy nem egy községe van az országnak, ahol az éleli biztonság és a közbiztonság fenntartása forma szerint bérbe adott vállalkozóknak. (Mozgás a szélső baloldalon) — gondolom, ezen tényeket mindenki fogja ismerni — ebben az országban csakugyan gondoskodni kell arról, hogy azon fegyveres erő, amelynek ezen szol-

gálatot teljesítenie kell, szervezetében tökéletesbítésék. Már most uraim, ebben a tekintetben a gyakorlat és a politika nem mutat fel más hatályosabb utat, mint azt, amelyet nagyban ez a törvényjavaslat követ. Ez az út pedig uraim, kettőből áll: Az egyik az, hogy a helyi, tisztán, kizárólag helyi jelleggel bíró egyes rendű fegyveres csapatok egy egész általános szervezetbe hozassanak és egyesíttessenek; — a másik pedig abban áll, hogy ezen általános szervezetnek rendje, szolgálata, fegyelme és az abban fennálló szigor, a katonai erő mintájára, ahhoz hasonlóvá tétessék. Ez a két mód volt, amint eddig a magyarországi igényekhez hasonló igényekkel bíró külföldi művelt államok, közbiztonsági szolgálatukat szervezték. És ha ez a törvényjavaslat ezt szándékolja, amennyiben ezt szándékolja, én kifogást ellene nem teszek, hanem abban a részben a törvényjavaslatot általában elfogadom.

Da midőn ezt teszem uraim, ehhez hozzá kell fűznöm egy feleletet, egyik előttem szolt, gondolom, Szederkényi képviselő úrnak. Ő azt kérdezte tőlem, mikép fogom én azt egyesíthetni azzal, amit egy időben mondtam itt az államrendőrség szervezetéről — méltóztassék megérteni, az államrendőrség szervezetéről — hogy az legyen a katonaihoz analog szervezett és bizonyos fokig a helyi jellegnek is megfelelő.

Ami azt illeti, hogy a katonai szervezethez analog legyen, azon nézetemmel ezen javaslat főbb vonásaiban megegyezik. Mert ne vezesse felre az előttem szolt képviselő urat az a körülmény, hogy fegyvelem tekintetében és bizonyos viszonyokra nézve ezen fegyveres csendőri csapatok a honvédelmi miniszternek vannak alárendelve.

Az nem mutat egyébre és az nem következzék egyébrenek, mint a katonaihoz analog szervezetnek. De ezen törvényjavaslat világos tenora szerint a csendőrségi csapatok és ezredék nem állanak sem a hadseregnek, sem a honvédségnek kötelekében, ők tehát nem valóságos katonák: ők külön fegyveres, szervezett erőt képezik a rendőrségnek, a katonai erőnek mintájára való fegyvelennel és szervezettel; de nem kiegészítő részei a honvédségnek, nem katonai csapatok és így első tekintetben a javaslat megfelelő azon követelményeknek, melyet felállítottam, t. i. hogy a katonai erő mintájára van szervezve.

És itt engedjen meg nekem előttem szolt Irányi t. képviselőtársam, ha megjegyzem, hogy ő teljesen lehetetlenre törekszik, ha azt akarja elérni, hogy a csendőrségi szolgálattevő fegyveres erő helyileg, localliter elkülönített csapatokból álljon és mégis katonai szervezett és fegyvelennel bíron és oly hatályos működésű legyen, amint ő is kíván.

Mert a katonai szervezet és fegyvelem, a felügyelet és szolgálat szigorja, egészen biztosan nem 20–30 főből álló csapatban vihető keresztül, ehhez a csapatoknak összefüggése, együttes szervezése szükséges. Csak ott, hol ezen feltétel meg van, vihető keresztül a katonailag alkalmazandó szigor és fegyvelem, amit ő is, én is és gondolom, más is, a rendőri fegyveres szolgálat szababosságának nélkülözhetetlen feltételéül tekint. (Helyeslés).

Csak ott vihető jól keresztül a hatályos működés azon második feltétele, hogy a szolgálatban az egyes municipiumok határai ne szolgáljanak gyakran nagyon is gátló akadályul.

Ami a másikat, a locális jelleg szükséges megóvását illeti, itt is ez alkalommal megmagyarázom, mit értem alatta és mennyiben felel meg annak ezen javaslat.

En locális jelleg alatt hármat értek. Először értem fenntartását annak, hogy bizonyos helyi rendészeti teendők, a lokális rendészet körébe tartozók, nem bíznak ezen államilag szervezett közegekre, hanem kell minden helyi köteleknek bizonyos körben — valamint a rendelkezési jog megadatik — úgy megadni azon lehetőséget is, hogy azon apró helyi rendelkezési ügyek foganatosítását, az azokra való felügyeletet önön közege által eszközölttesse. Ezt a törvényjavaslat nem gátolja. Ennek legnagyobb részben való megadása azon törvényjavaslatlaltól függ, mely a jelen törvényjavaslat 3. §-ában kilátásba van helyezve.

A második kelléke a lokális jellegnek, mely az általános nagy állami szervezettel összefér, abban áll, hogy a csendőri állományai oly módon rendezendők — s ez már a közigazgatás dolga — és a csapatok oly mó-

don helyezendők el, hogy az egyes állományok viszonyában az ottan szolgálatot tevő legénység és tisztek többsége teljesen jártas legyen. Ha ezen jártasság nincs meg, ami részint a hosszabb ideig állomásozás által, részint az azon kerület köréből vett egyének által érhető el — ha az nincs meg, mindenki előtt világos, hogy a csendőri szolgálat hatályosságainak egyik feltétele hiányzik.

A harmadik, hogy bizonyos összefüggésbe hozassanak a rendőri hatalmat gyakorló polgári hatóságokkal, mely a rendelkezés könnyűségét és a közreműködés pontosságát előmozdítja. Ez az, amit én alatta értettem és amit kizárva a javaslat által nem látok. Lehett volna erre jobban figyelni, de amelynek hiánya nem lehet akadály arra, hogy a javaslatot általánosságban el ne fogadjam. (Helyeslés jobb és balfelől).

Tisza Kálmán miniszterelnök és belügyminister: Hogy a t. házat többszörös felszólalással ne fárasssam, óhajtottam volna csak a vita esetleges berekesztése után szólni. De úgy vagyok értesülve, hogy többen kívánnak szólni. Így tehát szót kérek azért, hogy a közvetlenül előttem szolt t. képviselő úr előadására reflektálhassak. (Halljuk).

Irányi Dániel t. képviselő urnak azon észrevételére, hogy e javaslat a megyei önkormányzatot ejtene valami érzékeny csorbát, az előttem szolt képviselő úr beszéde után csak keveset kell mondanom. Mi volt a helyzet eddig és miben állott ezen szempontból az a megyei önkormányzat? mert hiszen a szolgabíró, a polgármester viszonyát a rendőri közegekhez a törvényjavaslat nem változtatja meg. Állott abból és nemcsak 1870 óta a legtöbb megyében, mert igen sok megyében azelőtt is az volt, hogy a csendbiztos kinevezte a főispán, a csendlegényeket pedig fölfogadta hol a szolgabíró, hol a szolgabíró az alispánal együtt, hol az alispán a főispán tudtával és ezzel vége volt. Állott tehát ezen autonómia jog, mely most elvétetik, szóról-szóra ennyiből. Hogy ebben valamely nagy oszlopnak kirántása rejlenék az autonómia alól, azt én magam részéről nem látom be.

Méltóztassék megengedni t. képviselő úr, nem csak azok az okok, melyeket ő felhozott: a személyzet elégtelensége, a személyzet megbízhatatlansága, nem ezek az okok egyedül vagy talán nem főleg ezek az okok voltak azok, amelyeknél fogva a közbiztonsági szolgálat kötelessége helyesen nem volt teljesíthető. De ez ok fektűt épen azon rendszerben, amely, ha meg nem változtatik, katonai fegyvelm útján sem lenne a bajon segítve és amely rendszer mellett minden járásnak némileg, de már positive minden megyének rendőri közegei egy oly elszigetelt testületet képeztek, mely az ország többi részével organikus, kapcsolathozható nem volt. Méltóztassanak megengedni, ha mind oly jelesek lettek volna is a rendőrök, biztosok és közlegények amelyek kívánatos, hogy legyenek és amilyen egy részök határozottan volt is: ezen rendszer mellett teljesen megfelelő a szolgálat helyes igényeinek nem lettek volna képesek.

A képviselő úr az oktatást említi. Tökéletesen igaza van. Kell a csendőrnek vagy elméleti oktatás, vagy szolgálati próbaidő. De kérdem, az eddigi rendszer mellett képzhető-e az oktatás? Az ország egy néhány megyéjében utjabban vannak járási rendőri kaszárnyák, ahol 5–10–15 legény együtt van. Itt még lehetett volna oktatásról szólni, de ez kivételes helyzet. Az általános helyzet, amint talán méltóztatnak tudni, az, hogy még csak egy járásnak a pandúrjai is, 5–10 pandúr legyen, nem egy helyen lakik, hanem elszórva a faluban saját házukban s csak akkor találkoznak, ha a hadnagy vagy a szolgabíró kettőt, hármat összerendel. Az ily rendszer mellett oktatásról, tanításról, azt hiszem szó nem is lehet. (Helyeslés a jobb oldalon).

Különbön csak egy pontot akarok még érinteni, amely több felől felhozott: Ez az egy pont az, hogy mennyiben feleljen meg a szervezet, amint kifejeztetik, a vidéki érdekeltségnek is. A t. képviselő úr, aki előttem szolt, akképen fejezte ki, hogy az állományok oly módon rendeztessenek, hogy legyen mindenütt vidéki teljesen jártas ember. Elismeri, hogy a javaslat ezt ki nem zárja, de azt mondja, helyesebb volt volna pozitív intézkedéssel nagyobb megnagyvorbást előidézni.

Azt, hogy a kormánynak e részben mi a szándéka, azt hiszem teljesen jelzi a törvényjavaslat, mert —

amit már az imént is volt szerencsém mondani — már maga az a körülmény, amely itt természetesen megmagyaráztam, hogy az eddigi szolgálataiban voltak, amennyire lehetséges, alkalmazandók, jelzi éppen azt, hogy az a szándék: vidéken az ottani közrendi viszonyokat ismerő vidéki embereket alkalmazni részben legalább; és azt hiszem, hogy éppen most az elején, midőn a csendőri intézmény új besz. kielégítő szolgálatot csak úgy lehetséges, ha az állomások, az őrsök szervezésénél oda törekszünk és azt keresztül is vesszük, hogy mindenütt a legénység személyzete részben a csendőri szolgálatot gyakorlatilag már ismerő egyénekből alakítsuk. Sőt azt mondhatom, hogy nekem szándékom még az iránt is intézkedni, hogy felhasználva a már létező egy csendőrkörületet, azon körületből, amelyben felállítani szándékolatuk, helybeliek, kik a helyviszonyoktól ma már ismerik, a csendőri szolgálattal azon idő alatt, mely az életbeviteltől le fog folyni, megismerkedjenek és így elég tétessék éppen azon szempontnak, amelyre a t. képviselő úr oly nagy súlyt fektet, de amelyre én is nagy súlyt fektetek.

Ezek után ismételve kérem a törvényjavaslat elfogadását. (Helyeslés a jobboldalon).

Több szónok nem lévén, az elnök a tárgyalás folytatását másnapra halasztotta és az ülést bezárta.

Másnap — 1881 január 18-án — Csánády Sándor, Mocsáry Lajos és Halász Bálint ellenzéki képviselők beszéltek, valamennyien a javaslat ellen. Az általános vita befejezése után először Péchy Jenő előadó, majd Tisza Kálmán miniszterelnök szólalt fel.

Péchy Jenő előadó: T. ház! Nagyon röviden szándékozom igénybe venni a t. ház figyelmét, annál is inkább, mert előadói tiszttem teljesítése nagyon meg lett könnyítve, éppen az ellenzéki felszólalások által, melyek egymás ellenében pro és contra támadták és védtek a törvényjavaslatot. Ha kétségbe vonja ezt Mocsáry képviselő úr...

Mocsáry Lajos: En nem szólottam.

Péchy Jenő előadó: Fejrázásával jelezte. Eppen Mocsáry t. képviselő úr volt az, ki ma ellene beszélt a tegnapi Irányi t. képviselő úr által beadott határozati javaslatnak; s míg Irányi képviselő úr a mai közbiztonsági szervezetet és állapotot rossznak, hiányosnak és reformálandónak tartja, addig Mocsáry Lajos képviselő úr azt teljesen kielégítőnek jelezte. Orbán Balázs képviselő úr szintén hiányosnak és katonai fegyvelm szerint reformálandónak tartja; míg Szederkényi képviselő úr meg van vele elégedve. Több ilyen példát is tudnék felhozni a tegnapi és mai beszédekből, melyek igazolnak azon állítást, hogy egymás ellenében pro és contra védtek és támadták a javaslatot. De mint kijelentettem, hosszasan nem akarom a t. Ház figyelmét igénybe venni. Azonban szemben az Irányi képviselő úr által beadott határozati javaslattal, kénytelen vagyok mégis egy pár megjegyzést tenni.

Azt elismerte, mint fennebb is említém, Irányi t. képviselő úr, hogy a jelen közbiztonsági állapot hiányos és hogy azon segíteni kell. E miatt határozati javaslatot is adott be, mely úgy szól, hogy a belügyminister utasíttassék, hogy a közbiztonsági szolgálat rendezése iránt, a törvényhatóságok jogainak feuntartása alapján, törvényjavaslatot terjesszen elő. En azt hiszem, hogy a t. képviselő úr e határozati javaslat beadása előtti reformtervet, melyet szíves volt tegnap elmondani, határozati javaslata kivételi módjának tartja. Ő ugyanis azt mondja, hogy a megyei főcsendbiztosok és járási csendbiztosok kiszolgált, becsületes és bátor tisztekből, az altisztek és közcendörök kiszolgált altisztekből és magukat derekasán viselt közlegényekből toborzandók és akkor a fegyelmet könnyű lesz feuntartani s azon panaszokat, melyek a fegyelmetlenségből erednek, szintén el lehet hárítani.

Azt hiszem, hogy ezek az általa beadott határozati javaslat kivételi módját képezik. Mocsáry t. képviselőtársam megtámadta e határozati javaslatot. En nem azért akarom megtámadni a javaslatot, amiért ő megtámadta. Mocsáry t. képviselőtársam megtámadta azért, mert nem szeretné, hogy a csendbiztosok a sárgafekete zászló alól vétsenek s hogy ily sárga-fekete felruházott katonatisztekre bízhatnák a polgári szabadság őrzése. Hanem én más szempontból találom ezt kivi-

telemnek. A t. képviselő úr nem mondta meg, hogy mikép akarja ezt keresztül vinni, kinevezés, vagy a régi megyei választás által? Mert ha választás által, amint gondolom, miután a megyei törvényhatóság önkormányzatát meg akarja tartani, akkor engedje meg a különben általam igen t. képviselő úr, kénytelen vagyok kinyilatkoztatni, hogy az ő ismert idealizmusa vezérelte ez alkalommal is, mert azt hiszem, sokkal jobban ismeri a megyei választások esélyeit, hogysem fel lehetne tenni azt, hogy katonatiszteket a megyék rájok erőszakolva, csendbiztosokká megválasztanának. Ha pedig ezt kinevezés által akarja keresztül vinni s a katonai fegyelmet megtartani, akkor éppen ott van, hol a szövegben lévő törvényjavaslat. En ezeknél fogva t. Ház, a beadott határozati javaslatot nem pártolhatom s annak elvetését kérem.

Nagyon sokat lehetne még a tegnap történt felszólalásokra megjegyezni; többek között Orbán Balázs képviselő úrnak — nem veszi rossz néven a példaszót — hű bele Balázs módjára nekirontó beszédjére s indokaira, melyekben Erdély erkölcsiségét illusztrálta, ahol hatvan főt álló szervezetet rablóbandát három száz pandur el is fogott, be is kísért.

Degré Alajos (közbeszól): Gyenge betyárok lehetnek.

Péchy Jenő: Igazsága van a képviselő úrnak, nagyon gyenge, kiéhezett betyárok lehetnek azok, olyanok, kik még a betyárkrónikában is csak szegényen említettek. En ezzel szemben igen sok példát tudnék felhozni Erdély bűnügyi statisztikájából, ahol ezen numerosok épen megfordított viszonyban állanak. Különböző t. képviselő urak maguk is Erdélyt egyik szavukban, mint az erkölcsösség hazáját dicsérték, másik szavukban megtámadták, mint oly országot, melyben az alkotmányos életnek még csirája is kiveszett, azonban egyikük sem tagadta azt, hogy akár azért, mert kivesszék az alkotmányosság csiráját, akár hogy nagyon erkölcsösök az emberek és a rablók is oly szelídek, hogy hatvanan el hagyták magukat fogatni három száz pandur által, — egy tagadhatatlan: hogy ott fegyvelmest csendőrség lévén, a személy- és vagyonbiztonság sokkal jobb, mint Magyarországon és mintegy indokolták az én előadói nyilatkozatomat is, melyet az indokokban is kifejtettem, midőn a jelen törvényjavaslatnak Magyarországra való kiterjesztését indokoltam, hogy példát véve Erdélynek 14 évi tapasztalatain, az erdélyi állami csendőrséget Magyarországra is kiterjesztendőnek tartom. Nem akarván hosszabb időre igénybe venni a t. ház figyelmét ezzel, a törvényjavaslatnak általánosságban való elfogadását ajánlom.

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. ház! csakis egy pár rövid megjegyzésre szorítkozni. Mindenekelőtt meg kívánom jegyezni, hogy Mocsáry Lajos t. képviselő úr igen hibásan méltóztatott ismételni az 1,600,000 forint évi többletet s igen hibásan méltóztatott mondani, hogy nem lehet kivenni ezen kimutatásból, hogy mi az évi többlet; mert itt igenis határozottan meg van mondva az évenkénti költség és meg van mondva a beruházási költség. Már pedig azt gondolom, hogy 14 budgetet végigtárgyalván a t. képviselőház, azt, hogy a beruházási költség nem évi költség, hanem egyszermindenkori tett költség, mindenki értheti és tudhatja. Tisztán ki van itt mutatva, hogy e terv szerint az évenkénti többlet, ha az intézmény életbe lép, 762,000 forint.

Megjegyzem még azt is, hogy ami a beruházási költség iránt, bármi módon szerveztetnek Magyarország csendőrsége vagy rendőrsége, annak a költségnek legnagyobb részére mindenesetre szükség volna, mert azt már csakugyan nem hiszem, hogy bárki is célszerűnek gondolná azon rendszert, mely szerint legtöbb helyen a csendlegények egymástól elkülönítve külön falvaikban otthon laknak, továbbra is fenntartani. Ez az egyik, amit meg kívántam jegyezni.

A másik arra vonatkozik, amit a képviselő úr arra nézve mondott, hogy nálunk a közbiztonság jó. Sokszor volt alkalmam elmondani, hogy valaminthelyütt általában közigazgatásunkat, úgy közbiztonságunkat sem tartom oly rossznak, mint amilyennek az hirdetik. De hát t. képviselő úr én nem mondom, hogy ami a lapokban van, az mind igaz és az mind szentírás. Azonban éppen a t. ellenzéknek és éppen azon oldalnak lapjaiban olvasunk, a közbiztonság minden kritikán alóli volta miatt, a kormány ellen igen éles támadásokat. Már t. képviselő úr, vagy ismerjük el azt, hogy bizony nem jó az a közbiztonsági helyzet: vagy csak azért, hogy politikai

ellenfeleinket bánthassuk, ne hirdessünk olyat, ami az egész országnak nem válnék becsületére; vagy ami még helyesebb, ne tegyük mind a kettőt, azaz: hogy először, hogy támadhassunk, tüntessük fel rosszabbnak, mint amilyen s hogy másodsor támadhassunk, tüntessük fel jobbnak, mint amilyen. Pedig éppen ez az, amit a t. képviselő úr cselekszik.

Abban a t. képviselő úrnak igazsága van s ami igaz, azt mindig elismerem, hogy a régebbi szegedi kir. biztosság szükségességét, azért, mert a csend-, rend- és vagyonbiztonság helyreállítására szerveztetett, nem lehet a mostani rendőrségnek betudni, mert annak keletkezése visszaviendő azon időre, midőn a Bach-rendszerbeli gendarmeria volt a közrend fenntartására hivatva. De midőn ezt elismerem, másfelől nem azt tartom feladatunknak, hogy azon rendszert az ő hibáiban utánozzuk, midőn a bizalmatlanság folytán idegenek, sokszor a nyelvet sem tudó, legnagyobb részben a vidéket éppen nem ismerő s egész fegyverzetükre nézve célszerűtlenül felszerelt egyénekből állott a gendarmeria, hanem éppen az a feladat, hogy tekintettel legyünk a vidék viszonyaira, a vidék ismeretére és úgy szervezzük a gendarmeriát, amidőn azután ezen bajok meggyőződés szerint nem fognak előfordulni. (Helyeslés jobbfelől.)

Azt is mondotta a t. képviselő úr, hogy a gendarmeria, vagyis a csendőrség nem fog a közigazgatási tisztviselőktől függni, mert hiszen egyik képviselőtársunk, aki ismerheti a csendőrséget Erdélyből, arra hivatkozott, hogy annak megvannak a maga utasításai és ha azokkal ellenkezőt követelnének tőle, utasítását fölmutathatja az illető tisztviselőnek. Hát t. képviselőház, ezen utasításoknak meg kell lenni, készíthet a honvédelmi és belügyminisztérium által egyetértve; de meg kell lenni ezen utasításnak nem csak azért, hogy a közbiztonság örüljék rendelt csendőr utójára favágó, gyermekringató, peccenyeforgató ne lehessen, amint ez eddig széles mérvben gyakorlatban volt a csendlegényekkel; hanem meg kell lenni esetleg éppen az annyit hangoztatott személyes szabadság érdekében, mert ezen utasítás megköti abban is, hogy egyes túlhatalmaskodó közigazgatási közzel szemben is tudja magát a törvény korlátai között tartani. Hogy ez azután éppen a személyes szabadság és alkotmányos felfogás szempontjából megtámadható legyen, azt a magam részéről felfogni nem bírom. (Helyeslés jobbfelől.)

En a törvényjavaslatot ismételtelen teljes meggyőződéssel ajánlom elfogadásra végett és midőn ezt teszem, azon egyik argumentumra, melyet a képviselő úr felhozni szíveskedett, hogy „ahonnan ezek, részben legalább, vétetni fognak, az egy idegen hadsereg s hogy hazánk egy idegen hadsereg alatt van”, erre kénytelen vagyok egyszerűen röviden megjegyezni, hogy a Magyarország törvényeibe beiktatott, majd fele részben Magyarország faliból álló hadsereget idegen hadseregnek nevezni először nem lehet; (Élénk helyeslés jobbfelől); Zaj és mozgás a szélső baloldalon.) másodsor törvényellenes és harmadsor oly valami, hogy én csak azt kívánom és kívánhatom, — amiről különben meg is vagyok győződve — hogy bizonyos fellépések és sértetések oda ne vigyék a dolgot, hogy azok magukat csakugyan idegennek tekinték a hazában. (Élénk helyeslés jobbfelől); Zaj és mozgás a szélső baloldalon.)

Elnök: A tárgyalás befejeztetvén, következik a szavazás. Első kérdés az lesz, hogy elfogadjá-e a ház a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló törvényjavaslatot a bizottság szövegezésé szerint általánosságban a részletes tárgyalás alapjául; igen vagy nem? Ha ez nem fogadhatnák el, akkor következnek a második kérdés, hogy elfogadjá-e a t. ház az Irányi Dániel képviselő úr ellenindítványát; igen vagy nem? (Helyeslés.) Mielőtt így a kérdéseket feltenném, méltóztatnék meghallgatni az ellenindítványt.

Beóthy Algernon jegyző (olvassa).

Elnök: Kérdem a t. házat, elfogadjá-e a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló törvényjavaslatot a bizottság szövegezésé szerint általánosságban a részletes tárgyalás alapjául; igen vagy nem? Kérem azon képviselő urakat, akik azt elfogadják, méltóztatassanak felállani. (Megtörténik.) A ház többsége a törvényjavaslatot elfogadta és így az ellenindítvány elesett.

Következik a részletes tárgyalás.

—♦—

Bekes Dániel.

Irta: TIHANYI FERENC százados.

A világháború kitörésével a volt orsov szárnysúlyos feladat hárult. Orsován mindössz egy zászlóalj gyalogság és egy üteg tüzéros állott a város védelmére. A Duna vonalán Orsovától Berzaskáig, ami körülbelül 60 kilométer távolságnak felel meg, semmi katonai erő nem volt ezért a csendőrségnek kötelességévé vált ezt a vonalat felügyelni, védelmezni s a Duna tulsó partját megfigyelés alatt tartani. Minden 800—1000 lépésre egy-egy járőr portyázta a Dunapartot, fontosabb pontokon pedig nagyobb őrségek vigyáztak arra, hogy az ellenség a Dunán meglepetésszerűleg át ne kelhessen s élethen vagy vagyonban káros ne tegyen.

Ebből a határőrzési szolgálatból különösen nehéz rész jutott osztályrészül az óasszonyréti ö legénységének. Ennek az őrsnek volt feladata: Alsó-Kazán szoros alsó bejáratának portyázása ami azért volt veszélyes, mert itt annyira összszűkül a Duna, hogy a két part alig fekszik egymástól 200 méternyire. A szerb parton, egy magasszíkoldalán 10 főnyi szerb őrség állott, s ha magyar parton járőrt pillantott meg, néhány lövéssohasem sajnált tőle. Persze a csendőr járőr se maradt adós s így apróbb csetepaték a csendőrház s a szerb őrség közt napirenden voltak.

Ez a kölcsönös tüzeles lassankint annyira megmérgeződött, hogy a szerb őrség, ha csendőrház pillantott meg, össztüzekkel tisztelte meg. Később már a Dunaparton járó-kelő békés polgáremberek is tűz alá vették. A szekerek elől a lovakat kilőték s a gyalogjárók közül is nem egy, hol súlyosan, hol könnyebben megsérült. A lakosságot a félelem fogta el, hogy egyáltalán nem mertek a Duna mentén közlekedni, s ezért a forgalom teljesen megszűnt s az emberek csupán a hegygerinceken mertek nagy ügyel-bajjal Orsovára bemenni.

Orsova így a dunamenti községektől teljesen elszakadt, minek úgy Orsova, mint annak környéke nagy kárát vallotta. Ezen a lehetetlen állapoton segíteni kellett.

A déli hadseregarancsnokság elrendelte, hogy a 8. hadtápszázalaj a szerb őrség megsemmisítésére tegye meg az intézkedéseket. E rendelet alapján megindultak az előkészületek s az átkelés kijelölt század hozzáfogott a csónakok összegyűjtéséhez.

Bekes Dániel csendőr ebben az időben óasszonyréti őrsőn teljesített szolgálatot. Komoly csendes ember volt. Előjáró mint pontos, buzgó és megbízható csendőrt ismerték, ki a reális feladatoknak mindig lelkiismeretesen megfelelt. Nagyobb dolgokra képesnek azonban még bajtársai sem tartották.

Mikor Bekes csendőr megtudta, hogy zászlóalj mire készülődik, egyszerre megváltozott. Még zárkózottabb lett, töprengett, gondolatai mélyedtek s úgy járt-kelt, mint aki sehosem találja a helyét. Üres idejében ott álalkodott a katonák között, nézte készülődésüket, megirigylte harukedvüket s mikor megtudta, hogy néhány nappal mulva megtörténik az átkelés, még komorabb lett.

Egy este, midőn már mindenki aludt az őrsön, felköltötte két bajtársát: Marosics Gyula és Patrok Karácson csendőröket s közölte, hogy egy nagyon bizalmas ügyet szeretne velük megbeszélni. A három csendőr összedugta a fejét s Bekes elmondta, hogy napok óta azon gondolkodik hogy az átkelést a csendőröknek kellene végrehajtani, mert árnyékok vetne rájuk, ha a katonák csinálnának rendet „az ő őrskörletükben“. Marosics és Patrok csendőrök azonnal kijelentették Bekesnek, hogy részt vesznek a vállalkozásban. Bekes most csónakok után nézet s két népfölkelő útján sikerült is két rozoga halászbárkát szereznie. Azután az őrsre beosztott népfölkelők s a községben elhelyezett utászok közül igyekezett még egynéhányat tervének megnyerni.

A vállalkozásban résztvenni szándékozók 1915 május 12-én este összejöttek s elhatározták, hogy még aznap éjjel végrehajtják az átkelést.

Éjjel 2 órakor a falu alsó szélén találkoztak. Bekes csendőr, miután megállapította, hogy valamennyien együtt vannak, átvette felettük a parancsnokságot, beszálltak a csónakokba és lassan evezve elindultak a Kazán-szoros felé. Sötét éjjel volt. Hideg szél süvített át a Dunán, a rohanó, vad hullámokkal szemben csak nagy nehezen tudtak előrejutni. Minden pillanatban ki voltak téve a veszélynek, hogy zátonyra jutnak vagy a vihar a sziklaparthoz csapja a csónakokat s nyomorultul kell elpusztulniok. Lélekzet visszafojtva, eltompult idegzetten haladtak tova, mindenre észnél. A szerencse kedvezett s sikerült a szerb parton észrevétlenül kikötöniök. Itt Bekes csendőr Marosics és Patrok csendőröket, az utászokat és egy-két népfölkelő társát maga mellé vette, a többi népfölkelőt pedig a csónakok őrzetére visszahagyta. Bekes és társai elindultak veszedelmes útjukra. A sötétségben egy sziklafalon kellett felkapaszkodniok. Ha valamelyikük elveszti lába alatt a talajt, a mélységbe zuhan s bajtársait is elárlulhatja. De minden baj nélkül felértek a sziklafal tetejére. 30–40 lépésre fölül ott állt a szerb őrség őrszeme. Hasonesúszva közeledtek feléje s mikor alig néhány lépésre voltak tőle, hirtelen felugrottak, rávetették magukat s még mielőtt az fegyverét használhatta vagy jelt adhatott volna, elnémították. Ezután gyorsan az őrház közelében termettek. Az egyik utász egy kézigránát dobott be az őrszoba ablakán s midőn a robbanás elült, Bekes és társai behorantak az őrszobába s a még életben levő szerb katonákat rövid harc után felkoncolták. Ezután a fegyvereket és löszereket zsákmányul ejtve épen távozni akartak, amikor Bekes csendőrnek eszébe jutott, hogy az őrségről még hiányzik két ember, akik járőr szolgálatban vannak távol. Lesbe álltak s egy félórai várakozás után a gyanútlanul hazatérő szerb járőrt foglyul ejtették.

A foglyokkal és zsákmányolt fegyverekkel csónakba szállva, Bekes csendőr és társai visszatértek Óasszonyrétre.

Bekes csendőr partot érve, rögtön jelentkezett a határszakasparancsnoknál, ki meglepetve értesült a merész vállalkozásról. Nyomban intézkedett, hogy a 8. hadtáppászólój az átkelési előkészületeit, mint most már szükségtelenekeket szüntesse be, egyben pedig jelentést tett a déli hadseregparancsnokságnak Bekes és társai vitéz teljesítményéről.

Jenő főherceg Bekes csendőrt az 1. osztályu, Marosics és Patrok csendőröket a 2. osztályu vitézségi éremmel, a vállalkozásban részt vett utászokat és népfölkelőket dicsérő okirattal tüntette ki. Bekes csendőrrel ezenkívül a hadseregparancs is megemlékezett, elszántságát és bátorságát példaképül állítva bajtársainak.

Bekes csendőr most már megelégedetten portyázta a Dunapartot. A szerb őrség már nem zavarta s attól sem kellett tartania, hogy szemrehányás érheti azért, mert nem az ő őrsre némitotta el a szerb őrséget s állította helyre a nyugalmat. Amint tett, azt természetesen találta. Kifüjtetésével nem kérkedett, s oly hallgatag lett újra, mint azelőtt.

1918 május havában a „zöld káder“ megfektetésére az orsovai szárnyak is néhány csendőrt kellett Ujvidékre vezényelni. Mikor Bekes erről értesült, azonnal önként jelentkezett.

Egy napon egyik bajtársával katonaszökevények után kutatót. Szenttamás község határába érve, öt polgári ruhába öltözött és felfegyverkezett katonaszökevény észrevette, hogy Bekes és társa a falu felé közelednek. A katonaszökevények egy rejtékhelyből Bekest és társát bevárták s ösztűzzel fogadták. Bekes csendőr járőrtársa négy sebből vérezve nyomban összeesett. Bekes csendőr sértetlenül maradt s a földre vetve magát, tüzelni kezdett. Néhány pillanat múlva azonban tüdőlővést kapott s súlyos sebesülten kénytelen volt a harcot feladni, az öt katonaszökevény pedig elmenekült.

Bekes Dániel csendőr többé nem is nyerte vissza az egészségét s mint rokkantat nyugállományba helyezték.

Letette hát a csendőrkalapot, melynek becsületet és dicsőséget szerzett. De mint polgárember büszkén elmondhatja, hogy míg csendőr volt, híven, becsülettel és vitézül teljesítette kötelességét. A csendőrség története pedig büszkén fogja megörökíteni Bekes Dániel emlékét, kinek férfias alakja, mint követendő példa és mint a bátor és önfeláldozó csendőr eszményképe fog tündökölni mindnyájunk előtt.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Keresd az asszonyt.

Irtó: SZÜCS IMRE 2. oszt. tiszthe'yettes.

A Csendőrségi Lapok mostani számaiban Strigoniuss tollából nagyon tanulságos cikkeket közöl a helyi és személyi ismeretről. Azt hiszem, hogy csak felesleges ismétlésbe bocsátkoznék, ha itt a helyi és személyi ismerettel és annak fontosságával bővebben foglalkoznék. Hosszú évek tapasztalata bizonyítja, hogy a csendőr eredményes tevékenységet csak úgy tud kifejteni, ha ismeri az őrskörletét és az „embereit“ és ha nincs mindig és mindenben a mások információjára utalva, amely sokszor — jó vagy rosszhiszeműen — hamis is lehet.

Mindenesetre nagyon nehéz azt pontosan meghatározni, hogy mi minden tartozik pl. a személyi ismeretek fogalma alá. Minél több embert ismerek

személyesen, annál szélesebbkörű a személyi ismeretem, minél több embernek ismerem a személyi, családi, vagyoni stb. viszonyait, multját, jellemét, összeköttetéseit stb. annál alaposabb a személyi ismeretem és annál jobb hasznát vehetem annak a közbiztonsági szolgálatban.

A csendőr semmire sem mondhatja azt, hogy „ez engem nem érdekel“. A legjelentéktelenebb magánügy, a legesekélyebb pletyka, összezördülés, viszálykodás, szerelmi viszony stb. stb. ismerete is értékesé válhatik adott esetben, azért a csendőrnek ezeket sem szabad figyelmen kívül hagynia. Nem mondom ezzel azt, hogy a csendőr vénasszonyok pletykái után szaladgáljon, azt sem, hogy egyesek magánügyeiket túlságos mérvben firtassa, csak azt, hogy jól jegyezzen meg magának mindent, amit hall és lát, mert nem tudja, hogy minek mikor veheti hasznát. Ezt a tájékozottságot falun nem nehéz megszerezni, mert ott mindenki mindenről tud; nem volna okos dolog tehát, ha éppen csak a csendőr szigetelné el magát a falu mindennapi apró-cseprő jelenségeivel szemben, amelyek azonban sokszor nagy dolgok nyitjára vezethetnek.

Ennek bizonyítására leírok egy esetet, amely az idén az én őrskörletemben fordult elő.

Folyó év június 24-én 24 órakor egy járőrt — Pataki Ferenc főtörzsőrmestert és Tóth János V. csendőrt — rendes szolgálatba vezényeltem azzal a meghagyással, hogy az őrsállomástól második tereptárgynál, egy szőlőhegyen keresztül vezető forgalmas út mellett 1–3 óráig lesállást tartson. A járőr elindult és az előírt helyen a lesállást szabályszerűen megtartotta anélkül, hogy különösezt észlelt volna. Letelt a lesállás ideje, a járőr már éppen készülni akart, hogy a portyázást folytassa, mikor észrevette, hogy onnan 2–3 kilométernyi távolságban tűz keletkezik és egy épület égni kezd. A járőr gyorsan a tűz színhelyére sietett s mintegy félóra múlva odaérve látta, hogy a tűz Nemeskifalud határában az úgynevezett Bodonyi szőlőben Tóth Lajos nemeskifaludi lakos présházában keletkezett. Mire a járőr odaért, a présház természetesen már hatalmas lángokkal égett.

A közelben a járőrön kívül egy teremtet lélek sem volt s így oltó és vízhordó eszközök hiányában az oltásra gondolni sem lehetett. Az épület fedélzete részben már le volt égve, Pataki főtörzsőrmester mégis beszalasztotta Tóth csendőrt a közelfekvő Nemeskifalud községbe, hogy a tűzoltóságot felriassza, remélvén, hogy az még idejekorán kiérkezik és így lehetséges lesz az épületből legalább valamit megmenteni.

A magára maradt Pataki főtörzsőrmester egy ott talált hosszú, horoggal ellátott gyümölcsverő póznával próbálgatta az égő fedélzet egyes darabjait lehúzni. Amint az égő épületet kerülgette, észrevette, hogy a tűzben egy nagyobb fekete tömeg seregeve és pattogva ég és maga körül az égett zsír szagát árasztja. Az égő tömeget jobban megnézve látta, hogy az egy ember hullája. Pataki főtörzsőrmester, nem törődve a nagy forrássággal, az égő házba behatolt és az égő tömeget nagy nehézségek között a gyümölcsverő pózna horgával kihúzta. A szénén égett embernek először csak a lapockáját, azután az egyik combját és a koponyá-

ját sikerült kimentenie, a többi testrészek porrá étek. Felismerésről persze szó sem lehetett.

Ezalatt a tűz helyére érkezett egynéhány, falu szélén lakó ember és asszony, vízhordó kánakkal, majd kis vártatva megérkezett a tűzoltóság is és így aztán sikerült a tüzet hamarosan eloltani. Magából az épületből természetesen semmit sem lehetett megmenteni.

A tűz eloltása után Pataki főtörzsőrmester habnuban keresgélgni kezdett és azon a helyen, ahol a hulla feküdt, egy pipát, meg egy sapkaernyő talált; ez utóbira egy jellegzetes alakú csontgomb volt rávarrva. Pataki főtörzsőrmester a sapkaernyőről azonnal reájött, hogy az csak a Csányi József nemeskifaludi lakosé lehetett, mert az egész községben csak az viselt ilyen sapkát. Az ott volt emberek Pataki főtörzsőrmesternek ezt a véleményét megerősítették, különösen, mikor a hamuba talált pipát meglátták, amelyben ketten-hárman határozottan a Csányi József tulajdonára ismertel. Csányi Józsefet a járőr nagyon jól ismerte, szokásos büntetett volt, sok bajunk volt vele. Iszákos ember volt és így mindenkinek az volt a véleménye, hogy valahol jól beborozott, az eső elől a présházba bújott és ittas állapotban az épületet magára gyújtotta.

Pataki főtörzsőrmester az esetet nekem küldönc útján azonnal bejelentette. Miután egyelőre inkább csak gondatlanság és nem bünteselekmén látszott fennforogni, egy csendőrt magam mellé vettem és a helyszínére siettem.

A helyszíni szemle nem sok eredményre vezetett, mert maga a présház porrá égett, környéke pedig oltás közben úgy össze-vissza taposták, hogy ha esetleg lett volna is ott valamiféle nyom, az biztosan megsemmisült. A járőrrel együtt a présház távolabbi környékét kezdtük átkutatni. Kutatás közben egy helyütt a fűben egynéhány szál szénát találtunk elszórva. Ez a körülmény egymagába még nem lett volna gyanús, amint azonban tovább haladtunk, néhány lépésnyi távolságban új elszórt szénaszálakat találtunk, amelyek egy bizonyos irány felé vezettek. Látni lehetett, hogy eze az útton valaki ölben vagy háton szénát cipelt és bármennyire vigyázott is, nem tudta elkerülni, hogy egynéhány szálát útközben el ne szórjon. Követtük a szénaszálak által mutatott utat: Varga János nemeskifaludi lakos présházához vezettek.

Az eset most már kezdett gyanús lenni. Varga Jánost valamennyien ismertük és tudtuk róla, hogy Csányi Józsefnevel — az elhalt nevével — már éve óta szerelmi viszonyt folytat. Igaz, hogy ez mag Csányi József előtt sem volt titok s hogy az elhalt erkölcsileg annyira mélyen állott, hogy a szeme előtt egész nyíltan folytatott viszony ellen semmi kifogása nem volt, sőt Varga Jánossal egész barátságosan érintkezett; mégis, a fennforogó esetben ezt körülményt figyelmen kívül hagyni nem lehetett. A Varga János pincéjét azonnal lezártam és őrizet alá helyeztem. Varga Jánost és az elhalt Csányi József nejét Pataki főtörzsőrmester őrizetbe vettem magam pedig az esetet távbeszélőn bejelentettem járásparancsnokságnak. Még aznap a helyszínről érkezett Baráth István 1. oszt. tiszthelyettes ú járásparancsnok helyettes és megérkezése után nyomozást már az ő irányítása mellett végeztük.

Az őrizetbe vett Varga János és Csányi Józsefné természetesen tagadták, hogy a Csányi József halálának körülményeiről csak a legesekélyebb tudomásuk is volna. Mindketten azt állították, hogy csak a tűzilármára lettek figyelmesek és csak akkor szaladtak a tűzhöz a községből, mikor a préház már lángokban állott. Tényleg mindketten ott voltak a tűznél, és oda tényleg csak később érkeztek meg.

A Varga János pincéje előtt két, egészen kis darab faforgácsot találtunk, amelyeknek egyik végük véres volt. Ez a gyanú még jobban megerősítette és mért a gyanúsítottak tagadásuk mellett mindvégig megmaradtak, hozzáfogtunk a Varga János pincéjének alapos átkutatásához. A pincében semmi gyanúsítást nem találtunk. A pince melletti préház egyik sarkában egy csomó — körülbelül egy szekérnyi — szőlőkaró hevert. A szőlőkarókat szétszedtük és alátunk a padlón egy nagyobb vértócsát és egy emberderék vastagságú, ülkének használt véres fatörzset találtunk. A gyanúsítottak még semmit sem szóltunk a találatokról, mert még nem volt meg az eszköz, amivel a gyilkosság el lett követve. Gondoltuk, hogy azt a tettes nem a házban, hanem a ház körül rejtette el valahol, azért alapos kutatás alá vettük a gyanúsítottak a ház körül elterülő szőlőjét is. Rövid kutatás után egy véres kapát találtunk, amellyel a tettes a préházban levő vértócsát igyekezett egy szőlőtőke tövébe kihordani.

Ekkor feltártuk a gyanúsított előtt bizonyítékainkat. Szemmel láthatólag küzködve bár, de még mindig tagadni igyekezett, mikor azonban Baráth 1. oszt. tiszthelyettes úr a ruháján levő véryomokat is felfedezte, és elébe tárta, megtört és beismerte, hogy Csányi Józsefet ő ölte meg.

A gyilkosság lefolyását a következőképpen adta elő:

Csányi Józsefnével hosszabb idő óta szerelmi viszonyt folytatott, amiről a férj is tudott, de nem tett kifogást ellene. Csak olyankor volt közöttük szóváltás a viszony miatt, mikor a férj a kelténél többet ivott. Ilyenkor szemére hánytva feleségének a hűtlenséget, de amellet Varga Jánossal egész jó barátságban maradt. Junius 23-án Varga és Csányi együtt kaszáltak a nemeskísfaludi réten. Varga már korán reggel munkához látott, míg Csányi csak 9 óra tájban ment ki dolgozni. Dél felé eső kerekedett és ezért a kaszálást abba kellett hagyniok. Az eső végét bevárando, Varga Jánosnak a közelben levő pincéjébe mentek, amelyben közösen vásárolt boruk volt és ott borozgatni kezdtek. Nemsokára megérkezett Csányiné is az ebéddel és hármashan megebedtek. Ebéd után Csányiné hazament, ők pedig tovább boroztak.

Borozás közben szemére hánytva Csányinak, hogy csak reggel 9 órakor ment kaszálni, amiből két-tőjük között heves szóváltás keletkezett. Szó szót követelt, míg Varga végre ittas ingerültségében felugrott és egy ott lieverő fejszével úgy vágta fejbe a nála sokkal erősebb és fiatalabb Csányit, hogy az ott nyomban meghalt.

A rettenetes tett után Vargának azonnal elszállított a fejéből a mámor. Tudatára ébredt annak, hogy mit csinált, azért mindenképp azon kezdte törni a fejét, hogy a hullát és a cselekmény nyomait hogyan tüntesse el. A hullát a préházba bezárva hazament

és lefeküdt. Másnap, azaz 24-én délután elment Csányinéhoz és neki az egész esetet elmesélte. Csányiné — Varga szerint — nagyon megijedt, de azt megígérte, hogy az esetről senkinek sem fog szólni s halálai kérdi, hogy a férje hol van, azt fogja mondani, hogy elment valamire munkát keresni. Ezt az emberek el is hitték volna, mert Csányi tényleg többször szokott hazulról huzamosabb ideig is távol lenni.

24-én éjjel, mikor a községben már mindenki aludt, Varga kiment a préházba és a véryomokat úgy, ahogy eltakarította, illetve szőlőkaróval befedte, majd a hullát vállára vette és átvitte Tóth Lajosnak a közelben levő zártlan préházába. Ezután saját préházának padlásáról egy nagy nyaláb szénát vitt át, azzal a hullát behintette s aztán a szénát, majd a préház szalmafedelét meggyújtva, eltávozott. Az éppen arra portyázó, illetve leszállást tartó Pataki főfőzsrőrmester azonban a tüzet észrevette és így a Varga — különben jól kieszt — terve nem sikerült.

A bizottsággal kiszállott kir. ügyész úr Varga János letartóztatását elrendelte, Csányi Józsefnét azonban jegyzőkönyvi kihallgatása után szabadlábra helyezte, mert nem volt reá semmi bizonyíték, hogy a bűncselekményben közvetlen része lett volna.

A Csányiné szabadlábra helyezése minket mód felett bántott, mert — bár bizonyítékunk tényleg nem volt ellene — nagyon valószínűnek látszott a feltevés, hogy ő nagyobb mértékben bűnös, mint ahogy azt a gyanúsított elmondotta. Ezt a járásparancsnok-helyettes úrnak meg is jelentettük, mire a bizottság eltávozása után Csányi Józsefnét elfogtuk és vele a nyomozást tovább folytattuk.

Az eredmény nem maradt el. Csányinét Vargától ugyanis mindjárt kezdetben elkülönítettük úgy, hogy egymással nem tudtak érintkezni s Csányiné pontosan nem is tudta azt, hogy Varga kihallgatása alkalmával mit vallott. Mindezek előtt az egyes időpontokat akartuk tisztázni s Csányiné — nem tudván pontosan, hogy a bűncselekmény mikor történt — ismételt és határozottan azt állította, hogy férje 24-én délelőtt otthon a padláson aludt és déltájban az ő tudta nélkül ment ki a préházba, holott 24-én Csányi már halott volt és a préházban, már a hullája feküdt. Az időpontok kérdésében aztán annyi ellentmondásba keveredett, hogy bűnössége kétségtelenné látszott. És tényleg, mikor ezeket az ellentmondásokat — amelyeket itt most hosszán részletezni nem akarok — a már letartóztatásban levő Varga el tártuk, az teljesen megtört és töredelmesen beismerte mindent. Beismerte, hogy az asszony már két éve unszolta őt, hogy férjét tegye el láb alól, de ő attól folyton huzódott. Az utóbbi időben Csányiné újra erősebben kezdte biztatgatni, hogy az urát ölje meg, míg végre a sok unszolásnak nem tudván ellenállani, junius 23-án boros fejjel a gyilkosságot elkövette. Ez a beismerés természetesen nagyon fontos volt, mert így az eredetileg csak szándékos emberölésnek tekintett eset gyilkossággá minősült.

Most mindketten a kaposvári kir. ügyészség fogházában várják méltó büntetésüket.

SPORT.

Az országos csendőrségi úszóverseny eredménye.

Az országos csendőrségi úszóverseny részletes eredménye a következő:

20 m. gyorsúszás: a) *törzstiszti:* 1. Okolicsányi Gy. alezredes Székesfehérvár 17.6 mp. (5*) aranyérem. 2. vitéz Falka F. alezredes Egyesített Csendőrszolgák 19 mp. (4) ezüstérem. b) *főtiszt:* 1. Bárdi M. fhdgy Székesfehérvár 13.2 mp. (5) a. é. 2. Mieskey K. fhdgy Szeged 14 mp. (4) e. é. 3. vitéz Leakey J. g. fhdgy Pécs (3) br. é. 4. Szirtes F. fhdgy Szeged (2) br. é. 5. Klepp K. fhdgy Miskolc (1) br. é. c) *altiszt:* 1. Esztergomi Pál őrm. Ecsi 16.4 mp. (5) e. é. 2. Mayer L. őrm. Miskolc 16.8 mp. br. é. 3. Keresztes A. thts Ecsi. 4. Horváth K. ftörm. Ecsi (2). 5. Izsóf V. ftörm. Székesfehérvár.

40 m. mellúszás: a) *törzstiszti:* 1. Okolicsányi Gy. alezr. Székesfehérvár 40.2 mp. (5). b) *főtiszt:* 1. Klepp K. fhdgy Miskolc 33.8 mp. (5) a. é. 2. Stenta O. fhdgy Székesfehérvár 36 mp. (4) e. é. 3. Cammerle R. szds Budapest (3) br. é. 4. Kass L. hdy Budapest (2) br. é. 5. Mieskey K. fhdgy Szeged (1) br. é. c) *altiszt:* 1. Keresztes A. thts Ecsi 38.4 mp. (5) a. é. 2. Esztergomi P. őrm. Ecsi (4) br. é. 3. K. Mayer L. őrm. Miskolc (3). 4. Horváth K. ftörm. Ecsi (2). d) *legénységi:* 1. Czuczay B. prbes. Miskolc 37 mp. (5) a. é. 2. Eszery F. es. Budapest 38 mp. (4) e. é. 3. Jakus J. es. Budapest (3) br. é. 4. Vizinger Gy. zenész Ecsi (2) br. é. 5. Horváth K. tizedes Ecsi (1) br. é.

20 m. hátúszás (főtiszt): 1. Bárdi M. fhdgy Székesfehérvár 16.2 mp. (5) a. é. 2. Cammerle R. szds Budapest 16.8 mp. (4) e. é. 3. Szirtes F. fhdgy Szeged (3) br. é. 4. Bíró K. fhdgy Miskolc (2). 5. Ládai D. szds Ecsi (1).

100 m. gyorsúszás: a) *főtiszt:* 1. Mieskey K. fhdgy Szeged 1 p. 30 mp. (5) a. é. 2. Bárdi M. fhdgy Székesfehérvár 1 p. 40 mp. (4) br. é. 3. Mike A. fhdgy Budapest (3). b) *legénységi:* 1. Koblasza F. szakaszvezető Ecsi 1 p. 36 mp. (5) a. é. 2. Jakus J. es. Budapest 1 p. 40 mp. (4) e. é. 3. Vizinger Gy. zenész Ecsi (3) br. é. 4. Thuróczy J. es. Miskolc (2) br. é. 5. Révész J. prbes. Budapest (1) br. é.

100 m. mellúszás: a) *törzstiszti:* 1. Okolicsányi Gy. alezr. Székesfehérvár 2 p. 12 mp. (5). b) *főtiszt:* 1. Klepp K. fhdgy Miskolc 1 p. 42 mp. (5) br. é. 2. Kass L. hdy Budapest 1 p. 55 mp. (4). 3. Cammerle R. szds Budapest (3).

200 m. gyorsúszás: a) *főtiszt:* 1. Mieskey K. fhdgy Szeged 3 p. 35 mp. (5) br. é. 2. Szirtes F. fhdgy Szeged 4 p. 05 mp. (4). 3. Kass L. hdy Budapest 4 p. 40 mp. (4). 4. Lazkovics L. fhdgy Ecsi (2). b) *altiszt:* 1. Keresztes A. thts Ecsi 4 p. 37 mp. (5) e. é. 2. Magyar L. ftörm. Miskolc 6 p. 03 mp. (4) br. é. 3. Lóta A. őrm. Ecsi 6 p. 07 mp. (3). c) *legénységi:* 1. Vizinger Gy. zenész Ecsi 3 p. 52.4 mp. (5) a. é. 2. Klemm E. es. Pécs 4 p. 15 mp. (4) e. é. 3. Leposán J. prbes. Ecsi 4 p. 22 mp. (3) br. é. 4. Eszery F. es. Budapest (2).

20 m. úszás ruhában és fegyverrel: (4 tiszt, 3 altiszt, 9 esendő). 1. Jakus L. es. Budapest 23 mp. (10) a. é. 2. Klemm E. es. Pécs 23.2 mp. (9) a. é. 3. Csűrös Gyula szds Miskolc 24.6 mp. (8) e. é. 4. K. Mayer L. őrm. Miskolc 24.8 mp. (7) e. é. 5. Esztergomi P. őrm. Ecsi 26 mp. (6) br. é. 6. Nagy J. prb. es. Pécs 26.4 mp. (5) br. é. 7. Stenta O. fhdgy Székesfehérvár 27 mp. (4). 8. Vizinger Gy. zenész Ecsi 28 mp. (3). 9. Erdélyi B. es. Székesfehérvár 29 mp. (2). 10. Kass L. hdy Budapest 29.6 mp. (1).

20 m. oldalúszás égő gyertyával (legénységi): 1. Tóth J. es. Székesfehérvár 23.4 mp. (5) a. é. 2. Szabó S. es. Debrecen 24 mp. (4) e. é. 3. Bálint Gy. szkv. Ecsi 24 mp. (4) e. é. 4. Straub B. őrzvezető Ecsi 26 mp. (2). 5. Czuczay B. prbes. Budapest 26 mp. (1).

Tányérkeresés (10 tiszt, 5 altiszt, 15 esendő): 1. Mieskey K. fhdgy Székesfehérvár 6 p. 26 mp. (10) a. é. 2. Bajáki J. es. Budapest 6 p. 28 mp. (9) a. é. 3. Szirtes F. fhdgy Szeged 6 p. 32 mp. (8) e. é. 4. Görög J.

* A zárjelben levő szám az elért pontok számát jelzi.

prbes. Ecsi 5 p. 15 mp. (7) e. é. 5. Esztergomi P. őrm. Ecsi 5 p. 17 mp. (6) br. é. 6. Mayer L. őrm. Miskolc 5 p. 19 mp. (5) br. é. 7. Rodt K. fhdgy Szombathely 5 p. 22 mp. (4). 8. Császár J. szds Székesfehérvár 4 p. 8 mp. (3). 9. Szabó S. es. Debrecen 4 p. 8 mp. (2). 10. Bíró K. fhdgy Miskolc 3 p. 10 mp. (1).

4×20 m. gyorsstafféta (7 csapat): 1. Székesfehérvári kerület (tiszt) csapata 59.4 mp. (10) 1-1 a. é. 2. Ecsi A) csapata 1 p. 03 mp. (9) 1-1 e. é. 3. Miskolci kerület csapata 1 p. 18 mp. (8) 1-1 br. é. 4. Budapesti kerület csapata 1 p. 6 mp. (7) 1-1 br. é. 5. Ecsi D) csapata (6) 1-1 br. é. 6. Ecsi B) csapata (5). 7. Ecsi C) csapata (4).

Az egyéni pontszámok eredménye a következő: a) *a törzstiszti versenyekben:* 1. Okolicsányi Gy. alezr. 19. 2. vitéz Falka Ferenc alezr. 4. b) *a tiszt, altiszt és legénységi versenyekben:* 1. Mieskey K. fhdgy Szeged 25. 2. Esztergomi P. őrm. Ecsi. 21. 3. K. Mayer L. őrm. Miskolc 19. 4. Szirtes F. fhdgy Szeged 17. 5. Jakus L. es. Budapest 17. 6. Bárdi M. fhdgy Székesfehérvár 14. 7. Keresztes A. thts Ecsi. 13. 8. Vizinger Gy. zenész Ecsi. 13. 9. Klemm E. es. Pécs 13. 10. Klepp K. fhdgy Miskolc 11. 11. Cammerle R. szds Budapest 10. 12. Kass L. fhdgy Budapest 10. 13. Bajáki J. es. Budapest 9. 14. Stenta O. fhdgy Székesfehérvár 8. 15. Csűrös Gy. szds Miskolc 8. 16. Görög J. prbes. Ecsi. 7. 17. Czuczay B. prbes. Miskolc 6. 18. Eszery F. es. Budapest 6. 19. Szabó S. es. Debrecen 6. 20. Koblasza J. szakaszvezető Ecsi. 5. 21. Tóth J. es. Székesfehérvár 5. 22. Nagy J. es. Pécs 5. 23. Horváth K. ftörm. Ecsi. 4. 24. Magyar L. ftörm. Miskolc 4. 25. Rodt K. g. fhdgy Szombathely 4.

A törzstiszti verseny 1. és 2. helyezettjei, valamint a főtiszt, altiszt és legénységi egyéni pontozás 1-19. helyezettjei tisztelendője nyertek.

Győzelmi pontok szerinti végeredmény: 1. Egyesített Csendőrszolgák (82). 2. Budapesti kerület (56). 3. Miskolci kerület (53). 4. Székesfehérvári kerület (48). 5. Szegedi kerület (42). 6. Pécsi kerület (21). 7. Debreceni kerület (6). 8. Szombathelyi kerület (4).

HIREK

Az Egyesített Csendőrszolgák áthelyezése. A belügyminiszter úr az Egyesített Csendőrszolgákat Budapestről Ceglédre helyezte át. Az iskola december 1-én 7 órakor gyűlésben indult el Budapestről Ceglédre. Az iskola elindulásánál jelen volt Szabó László tábornok, a csendőrség felügyelője, Percezel Armand ezredes, budapesti városparancsnok, valamint a Budapesti állomásozó csendőrszolgák nagy része, akik az iskolát Budapest határáig kikísérték. A körülbelül háromszáz főnyi csendőrszola december 3-án 12 órakor vonult be Ceglédre, élén a csendőrszolgák zenekarral. Az Árpád-terre felvonult iskolát a város nevében dr. Sárkány Gyula polgármester, a hatóságok kiküldöttjeinek, valamint a város számos előkelőségének kíséretében ünnepélyesen fogadta. Dr. Sárkány polgármester üdvözlő beszédében kifejezést adott a város örömeinek, hogy a m. kir. kormány Ceglédre éppen a csendőrségnek, annak a festületnek egy alakulatát helyezte, amely Cegléd város polgárságának különös szeretetét és bizalmát élvezzi és amelynek országsszerű elismert tekintélye biztosítékot nyújt arra, hogy a város polgársága és a csendőrség közötti viszony mindig szívélies és az egyetértés zavartalan lesz.

„Isten hozta Önöket városunkban — fejezte be beszédét dr. Sárkány polgármester — és kérjük, hogy jöjjenek közénk olyan szeretettel, amilyen szeretettel és örömmel mi várunk és fogadjuk Önöket.”

Az üdvözlésre vitéz Falka Ferenc alezredes, az Egyesített Csendőrszolgák parancsnoka válaszolt.

„Az iskolák tisztikara és legénysége nevében — mondotta — köszönöm Polgármester úr szíves üdvözlését és a városnak azt a szíves fogadtatást, amelyben minket részesít. Örömmel tölt el minket, hogy ezen igazán szívmagyar városba helyeztetünk és biztosíthatom a mélyen tisztelt Polgármester urat és Cegléd város közönségét, hogy mi is állandóan arra fogunk törekedni, hogy a polgárság és a csendőrség közötti viszony mindig a lehető legszívéliesebb legyen.”

Az ünnepséget a Hymnus akkordjait zántákba, mely után a csendőrszola a közönség lelkes elfelezésétől kísérve, zene szóval lakónyájába vonult.

Dr. Kenyeres Balázs székfoglalója a Magyar Tudományos Akadémián. A Magyar Tudományos Akadémia dr. Kenyeres Balázst, a nagynevű egyetemi tanárt, a törvényszéki orvostan kiváló tudását levelező tagjai közé választotta. Dr. Kenyeres Balázs e hó 9-én tartotta székfoglalóját a Tudományos Akadémia 3-ik szakszékének ülésén: „A törvényszéki orvostan feladatairól és teljesíthetőségéről feltételeiről.” A székfoglalóban dr. Kenyeres a törvényszéki orvostannak, mint az orvosi tudomány egyik önálló ágazatának fejlődését, mai jelentőségét és az igazságszolgáltatás szempontjából való különös fontosságát fejtegette és ezen fejtegetését számos, gyakorlati tapasztalataiból merített példával igazolta. Különösen hangsúlyozta annak hátrányát, hogy a törvényszéki orvosspecialisták képzésére nálunk nem fordítanak oly nagy gondot, mint a külföldi államokban, amelyek ennek a tudományának a jelentőségét már régóta felismerték és méltányolták. Ennek oka elsősorban az, hogy a fiatal orvosnemeket majdnem kizárólag gyógyító, praktisi feladat, mely a törvényszéki orvosi szolgálatnál jobban jövedelmez. Ezt a hátrányt csak úgy lehetne kiküszöbölni, ha az állam a törvényszéki orvosokat úgy honorálná, hogy megérthetőségük és ezáltal a törvényszéki orvosi tudományban való gondatlankodásuk nélkül maganpraxis nélkül is biztosan legyen.

A magas színvonalú előadást a szakszék elnöke, Horváth Géza köszönte meg, meleg szavakkal méltatván a kiváló tudósnak az orvostudomány terén szerzett érdemét.

Dr. Kenyeres Balázst olvasóinknak nem kell külön bemutatnunk. Nevét a m. kir. esendőrség minden tagja ismeri s mindenki tudja, hogy e nagynevű professzor nagy elfoglaltsága dacára is mily önfelháldozó készséggel és önzetlenséggel fáradozott azon, hogy kiéríthetetlen tudását a esendőrség tagjainak szakképzésére terén is értékesítse.

Dr. Kenyeres Balázst a esendőrséghez egy több évtizedes együttműködés emléke fűzi s talán éppen ez az együttműködés tette őt testületünk igaz barátjává.

A kiváló tudóst ért kiléptetéshez igaz, őszinte örömmel és tisztelővel gratulálunk.

„Magyar Közigazgatási és Pénzügyi jog.” Dr. Márffy Ede egyetemi tanár ily című, kiváló értékű hatalmas munkájának az egész magyar közigazgatási jogot felölelő első kötete a napokban hagyta el a sajtót. Aki a magyar állam közigazgatási jognyelvén az utóbbi években történt óriási megújulást ismeri, az tisztában van azzal, hogy a ma érvényben álló összes közigazgatási jogszabályoknak egységes összefoglalása és részletes jogmagyarázata milyen nehéz feladat elé állította a mű illusztris szerzőjét, viszont, hogy egy ilyen munka milyen nélkülözhetetlen segédeszközt képez mindenkinek, akinek a közigazgatási jog labirintusában gyakorlatilag kell eligazodnia. Dr. Márffy Ede ezen munkáját elsősorban a főiskolai oktatás céljára szánta ugyan, de az egész tartalmánál, beosztásánál, főleg pedig az egyes közigazgatási kérdések jogforrásainak részletes megjelölésénél fogva gyakorlati használatra is kiválóan alkalmas annak is inkább, mivel a közigazgatási jogra vonatkozó legújabb törvényekről és rendelkezésekről is felbéli s mint ilyen, a mai jogi irodalomban egyedül áll. Dr. Márffy Ede könyve részletesen ismerteti a közigazgatás alapfogalmain, a magyar közigazgatási szervezetét, a közigazgatási bíróság működését, illetékességét, hatáskörét, perrendjét, a törvényhatóságokra, községekre, a magyar közszolgálatra, a közigazgatási hatóságok előtti eljárásra, a közigazgatási büntetőbírságra, a belügyi ügyességi, elozási, menedzseli és rendészeti közigazgatásra, a szellemi élet, a vallás, a gazdasági élet, az ipar, kereskedelem, forgalom közigazgatására és végül az igazságszolgáltatási és külügyi közigazgatásra vonatkozó jogszabályokat és jogforrásokat. Ezen bővezetű, sőt ma nélkülözhetetlen, kiváló szakmunkát, mely az Athenaeum kiadásában jelent meg, a esendőrség tisztikarának szíves figyelmébe ajánljuk.

Elöltek, Főbíráskamérai. Kedae Antal, Duna- és Sándor, Palásti Imre budapesti kerületbeli főbíráskamérai, Károlyi Ernő, Molnár Károly, Varga György, Keleni Károly, Káposztos Andras, Tóth Ferenc budapesti, Király Árpád, Pallagyi Mihály és Török Árpád szombathelyi kerületbeli esendőrségek.

Házasságot kötöttek: Fejér Károly szombathelyi kerületbeli főbíráskamérai Csikó Margit Etelka úrbölgyesi Kiskárolyi Anna, S. m. János úrbölgyesi kerületbeli 2. oszt. igaz. észt. helyettes, Pataky Etelka Jutta Endreyfalv. Ezerben, Fogar János szegedi kerületbeli 2. oszt. tisztihelyettes, Lelesz Károly Buda-Somogyiszendrőtől, Árgus Václav Aurél szegedi kerületbeli 2. oszt. tisztihelyettes, Exner Márta Magdolnával.

Gyulán; Zadravecz Pál szombathelyi kerületbeli főbíráskamérai Pendl Magdolnával Pinkamindszenten; Baranyai V. József szombathelyi kerületbeli 2. oszt. tisztihelyettes Marton István Nagyrákossán; Józsa István szombathelyi kerületbeli 3. oszt. tisztihelyettes Orbán Borbálával Zalakoppányban; Szék István szombathelyi kerületbeli vizsgázott főbíráskamérai Balassy Mariával Diszelen.

Elhaltak. Erős Péter budapesti kerületbeli 2. oszt. tisztihelyettes Budapesen és Horváth József VI. szombathelyi kerületbeli esendőrség Hosszúpereszlegen.

Kérelmek. Áthelyezéseket kérelmezni óhajtanak: Szabó József erdi (Fejér m.) őrsbeli esendőrség bármelyik kerületbeli lovas vagy vegyes őrsre; Oláh Andras izményi (Tolna m.) őrsbeli esendőrség Észak-Somogy vármegyébe; K. Somogyi Gábor etyki (Fejér m.) őrsbeli esendőrség Veszprém vármegyébe; Erdő Endre mezőcsáti őrsbeli lovas esendőrség a debreceni kerülethez; Gotthard János kajdasi (Tolna m.) őrsbeli esendőrség Baranya vármegyébe és végül Tamás István győngyösi őrsbeli esendőrség Tolna- vagy Fejér vármegyébe. Felkérlik azon bajlásaikat, akik kölcsönös áthelyezéseket kérelmezni hajlandók volna, hogy emiatt ne legyenek különjé.

Varga Károly budapesti kerületbeli próbasendőrség, kinek önhíján kívül le kellett szerelnie, ez után kíván elbúcsúzni bajtársaitól, akikkel az esztendő próbasendőrség tanfolyamot együtt végezte.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Ház. A Közalalmazottak Segély- és Kölcsön-Egyletében ez idő szerint csak rangosztályba sorolt havidíjasok (tisztok és husonrangúak) részesülhetnek kölcsönben, de a tárgyalások folytak abban az irányban, hogy a kölcsönkérdésbe a rangosztályba nem sorolt havidíjasok is bevonassanak.

P. A. I. oszt. g. írt. A szülő nőket a budapesti szülészeti klinikán csak közvetlenül a szülés előtt veszik fel és a szülés alatt, valamint a szülés után is, de legfeljebb 14 napig teljesen díjmentesen kezelik és élelmezik. Ha a felvételi fizetés helyre óhajlja, akkor az ápolási és élelmezési díj közös körteremben naponta 37.000 korona, külön szobában 50-100.000 korona. Ha pedig a nekünk megírt körülményekre való tekintettel honvéd- vagy esendőrségi kifizetést a szülészeti klinikára utalja, akkor a felmerült költségeket a kineztár utólag megtéríti. Öntől pedig az ápolás tartamára egy fél élelmezési adagváltást levonunk.

1000. Artnér Dezső huszárezredes nr. címe: Budapest, IV., Veres Pálné-utca 14. szám.

Köztvélyes. Itána fogunk nézni és a következő számban a választ meg fogjuk adni.

Emtők. 1. Addig, amíg tényleges szolgálatban áll, illetményéből a bíróság semmit le nem tölthet, ha nyugállományba lesz helyezve, akkor nyugdíja az 1908. évi XI. t. c. alapján megállapított korlátozással elfoglalt. 2. Ha lát honvéd- vagy esendőrségi utalja polgári kórházba, vagy ha be tudja igazolni, hogy a kórházbeutalás olyan sürgős volt, hogy halasztani nem lehetett, akkor a felmerült kórházi ápolási költségeket a kineztár megtéríti. Öntől pedig az ápolás tartamára egy fél élelmezési adagváltást levonunk, de csak úgy, ha a gyermek kórházban van. Az ezzel ügyezést a belügyminiszter úrtól (VI. b. osztály) kell kérlelni.

T. G. 1885. A bukaresti magyar királyi követtség Strada Botani 4. szám alatti, a m. kir. követtség útlevelekiváltására pedig Kolozsvárt, Monostori 3. szám alatti van. A Monostori utat a románok Strada Moflorának hívják.

P. I. esendőrség. Nővéti kérvényt nem adhat be addig, amíg a hatodik tényleges szolgálati évét be nem töltötte, akkor is csak elismerjük és az engedélyt csak akkor kapja meg, ha a sor önére kerül. Az, hogy amíg güggye keleti, Ön pedig eger nyugati, egyáltalában semmiféle akadályt nem képez.

Dömsöd. Ha katonai szolgálati idejét igazolni tudja, közzéhozza 1925. október 31-én jár le.

A szerkesztőért és kiadásért felelős:

PINCZES ZOLTÁN százados.

Pallas részvényrészvényes nyomdája Budapest, VI., Honvéd u. 16.

(Telefon: 5-67, 5-68.)

Feladv. vezető: Töring Károly mászaki igazgató